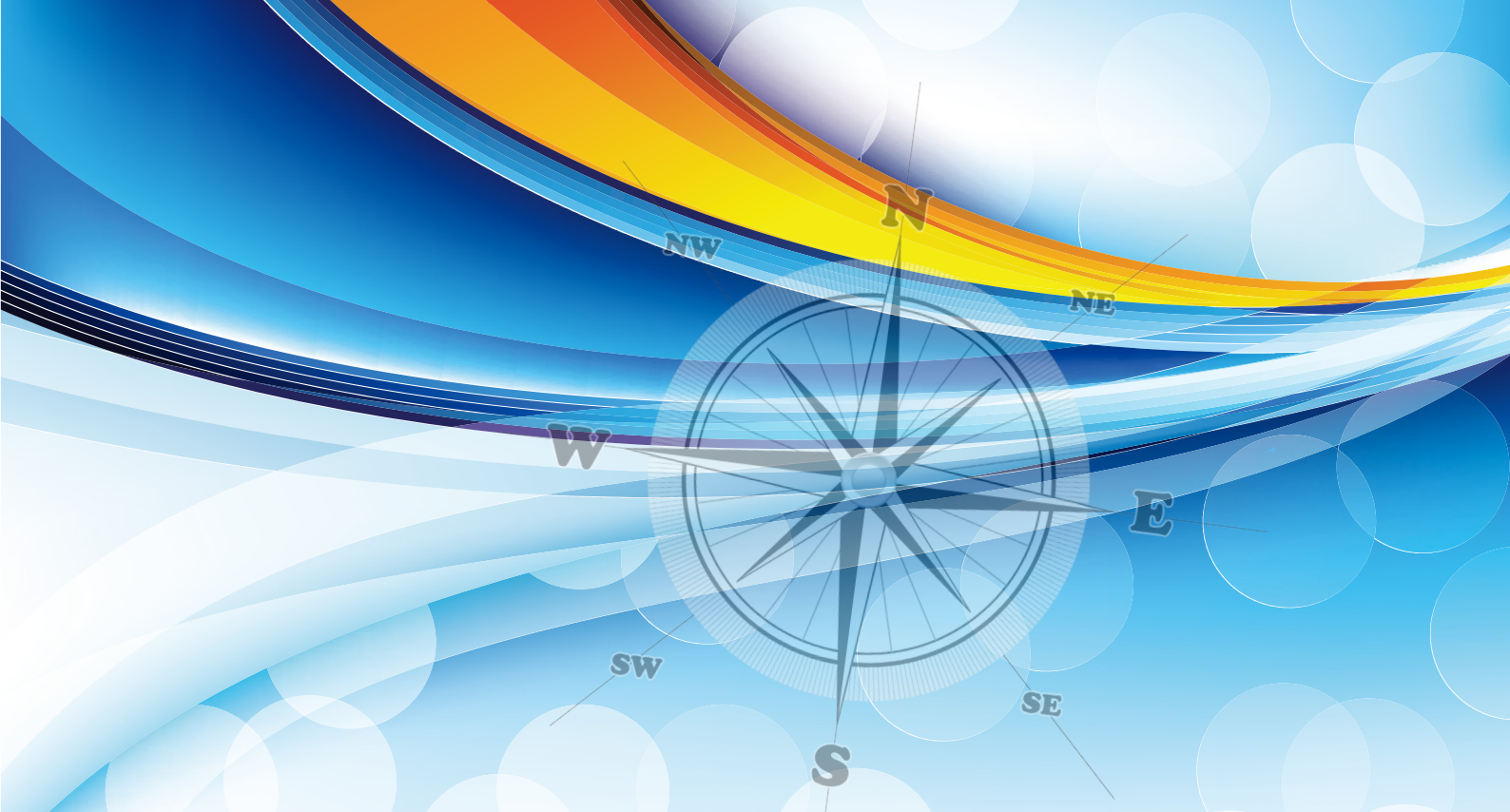

אתיקה מקצועית

הנחיות והחלטות ועדת האתיקה הארצית

גליון מס' 65 ■ מאי 2017

עורכת ראשית:

פרקליטת ועדת האתיקה הארצית, עו"ד דקלה קליין-יונה

לשכת עורכי הדין בישראל

ISRAEL BAR ASSOCIATION

نقابة المحامين في إسرائيل

הוועד המרכזי

עריכה: שחר שחר • עיצוב גרפי: תמר בן שבת

אתיקה מקצועית

דבר יו"ר ועדת האתיקה הארצית

לאחרונה נתקלנו בתופעה קשה ופסולה: יש עורכי דין המושעים מהמקצוע על פי פסק דין של בית דין משמעתי ובכל זאת הם ממשיכים לעבוד במקצוע על אף ההשעיה. עם כל ההבנה הרגשית שלנו לכך, שקשה לעורך דין להסתגל לעובדה שהוא איננו יכול לעסוק במקצוע, לתקופה קצובה או לצמיתות, מערכת השיפוט המשמעתי איננה יכולה להשלים עם תופעה כזאת.

אין המדובר בתופעה כללית אצל המושעים, אולם המדובר בכמה וכמה מקרים, ולאחרונה חלה עליה מסוימת בתופעה. אמנם זו איננה תופעה כללית, אבל התייחסנו אליה בגלל חומרתה.

בוודאי שכאשר עו"ד מושעה ממשיך לעבוד במקצוע, הרי שהוא מבצע בכך עבירה אתית, אולם יש לזכור שהמדובר במקרה כזה גם בהסגת גבול המקצוע על פי סעיף 20 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961 ובהתחזות לעורך דין על פי סעיף 97 לחוק, כשאלה הן גם עבירות פליליות.

החוק ברור לחלוטין בעניין זה, ואפילו עורך דין המעסיק מי שהושעה מעיסוק במקצוע עריכת הדין מבצע עבירה אתית. (ראה סעיף 59 לחוק לשכת עורכי הדין).

נוכח החומרה שבעניין פנתה ועדת האתיקה הארצית לראש לשכת עורכי הדין, עו"ד אפי נוה, ולוועד המרכזי של לשכת עורכי הדין, שם הוחלט שבקרוב יינקטו צעדים במישורים השונים כדי למנוע מצב, שבו פסקי דין של בתי הדין המשמעתיים ייעשו פלסטר.

למעלה מן הדרוש ייאמר, שבתי הדין המשמעתיים גוזרים השעיה בפועל רק בעבירות חמורות מאד, או כאשר יש נאשם שעובר שוב ושוב על כללי האתיקה.

השעיה או הוצאה מהלשכה הם העונשים החמורים ביותר שיכול בית דין משמעתי להטיל על נקבל, ולכן ברור לחלוטין, שאין לאפשר פגיעה בגזרי דין כאלה, ולעקר אותם, גם אם המדובר בתופעה חלקית.

בברכת חברים,

מיכאל טאובינג, עו"ד

הנחיות והחלטות ועדת האתיקה הארצית

התבטאויות

■ על הפרק: **התבטאויות על רקע פוליטי**

התלונה: המתלונן הוא ראש עירייה. הנילון הוא חבר מועצת העיר. התלונה עניינה בשתי התבטאויות בדף הפייסבוק של הנילון. לפי האחת, בגינה הוגשה גם קובלנה פלילית פרטית, רכש ראש העירייה רכב יוקרה לשימוש מכספי הארנונה. לפי השנייה, בגינה הוגשה תביעת לשון הרע, מתעתד ראש העירייה לסגור את אחד מבתי הספר בעיר.

ההחלטה: לגנוז את התלונה על הסף. מדובר בתלונה המוגשת על רקע מחלוקת פוליטית בין נבחרי ציבור בשלטון המקומי, הנמצאים בקואליציה מחד ובאופוזיציה מאידך. התלונה נוגעת בלב ליבו של חופש הביטוי הפוליטי וככלל, הוועדה סבורה שיש לנקוט מדיניות מצמצמת של הגשת קובלנות ביחס לחופש ביטוי זה. לאור העובדה שבעניין ההתבטאויות האמורות מתנהלות תביעות אזרחיות, המתלונן יוכל לחדש את תלונתו ככל שיימצאו ממצאים מתאימים בפסק דין, ככל שיינתן (החלטה מספר את/313/16).

הערת העורכת: במקרה זה נגנזה התלונה על הסף, קרי, ללא שנתבקשה תגובה מצד הנילון. סעיף 3.14 לנהל הטיפול בתלונות על ידי ועדות האתיקה, מאפשר לגנוז תלונה ללא צורך במענה מצד הנילון במקרים בהם התלונה אינה מעוררת כל שאלה בתחום האתיקה המקצועית. הנהל המלא מתפרסם באתר האינטרנט של לשכת עורכי הדין.

התנהגות שאינה ראויה

על הפרק: **הקמת אתר לחילופי זוגות**

התלונה: הנילון מייצג את הצד שכנגד המתלונן בתביעה אזרחית, שאינה קשורה לתלונה. לטענת המתלונן, נתקל בראיון מוקלט עם הנילון, במסגרתו אמר הנילון כי הוא הבעלים של אתר לחילופי זוגות: "לי יש אתר כזה שעוסק בחילופי זוגות ובכל מיני עניינים נוספים". לטענת המתלונן, אין זה מכובד שעורך דין יעסוק בעניינים מעין אלה, ומדובר בדבר לא מוסרי שמבזה את המקצוע.

הנילון מכחיש כי הוא הבעלים של האתר, או אפילו שאמר את המשפט המיוחס לו בתלונה. הוא התראיין לתוכנית ובמסגרתה סיפר על מקרים "פיקנטיים" שבהם נתקל. בהקשר של חילופי הזוגות, סיפר הנילון על לקוח שגרשנו רשמה אותו מתוך נקמנות לאתר של חילופי זוגות. לטענתו הוא אמר "ל...יש אתר כזה שעוסק בחילופי זוגות". הוא מוסיף כי בעיניו, אתר כזה אינו פסול משאין מדובר בזנות או דבר לא חוקי, אך ממילא זה לא משנה כי הוא כאמור, אינו הבעלים.

ועדת האתיקה המחוזית החליטה לגנוז את התלונה. הוועדה המחוזית סברה, כי המדובר בגרסאות עובדתיות שונות וסותרות, ולא הונחה תשתית ראייתית להעדר גרסה אחת על פני השנייה.

ההחלטה: לגנוז את התלונה בהעדר ראיות לעבירה אתית. הוועדה האזינה לראיון המוקלט, במסגרתו אמנם נשמע לרגע הנילון אומר "לי יש אתר כזה שעוסק בחילופי זוגות", אולם המשפט נאמר במסגרת הסיפור על הלקוח, והניסיון של הגרושה להפיץ הלאה שמועות שיפגעו בלקוח. הכותרת של הכתבה היא "צפו: פרסמה פרטים על גרושה באתר סקס קבוצתי - ונתבעת". בהמשך הריאיון מתייחס הנילון לבעלים של האתר ומציין שהם אינם אמינים. ברי, אם כן, כי הנילון אינו טוען להיות הבעלים של האתר (החלטה מספר את/2017/16).

על הפרק: **חשיפת פרטים מדיון בדלתיים סגורות במסגרת תלונה לוועדת האתיקה, כאשר הפרטים אינם רלבנטיים לבירור התלונה**

התלונה: כנגד המתלונן כאן הוגשה תלונה, לפיה הגיש במסגרת כתב התביעה ותצהיר עדות ראשית תכתובת חסויה אשר הוחלפה בין הצדדים במסגרת משא ומתן. בתגובתו לתלונה טען המתלונן, כי בעצם הגשת התלונה לוועדת האתיקה, הפר הנילון צו חיסיון פרטים בתיק המתנהל בין הנילון לבין מרשתו של המתלונן. לדבריו, מדובר במקרה חמור של הפרת צו, שכן מרשתו הינה עורכת דין, וחשיפת מעורבותה בתיק עשויה להזיק לה ולשמה הטוב.

הנילון בתגובה טוען, כי נזהר מאד בתלונתו לא לחשוף את שמה של מרשתו של המתלונן, ואף הורה למזכירתו להשחיר את שמה במסמכים שצורפו לתלונה. רק בשגגה ובשל טעות אנוש, השם לא הושחך. הנילון טוען כי אין לראות בתלונתו ללשכה משום פרסום אסור בניגוד לצו, שכן הדיון בוועדת האתיקה כשלעצמו הינו חסוי.

ההחלטה: לגנוז את התלונה. במסגרת החלטה 171/15 **דין משמעתי: שימוש במסמכים מתיק הנדון בדלתיים סגורות לצורך ברור משמעתי**, "אתיקה מקצועית" 63, 2016 נקבע כי: "ככלל ולמעט מקרים חריגים, הוועדה לא תראה כעבירה פירוט מתוך דיון שנערך בדלתיים סגורות בין אם נכתב בתלונה ובין אם נכתב בתגובה..."

במקרה דנן, אין חולק כי חשיפת שמה של התובעת בהליך לא הייתה פרט שנדרש לצורך בירור התלונה או התגובה. בנוסף, מדובר בתובעת שהיא עורכת דין חברת לשכת עורכי הדין, ומהתכתובת בתיק עולה כי ההליך במסגרתו ניתן צו איסור פרסום פרטים כולל גם טענות להטרדה מינית. חשיפת שמה של התובעת במסגרת הבירור האתי, לא רק שהייתה מיותרת ויכול שנעשתה בניגוד לצו שיפוטי, אלא שהיה בה כדי לפגוע בפרטיותה של התובעת, עורכת דין בעצמה, שלא לצורך.

עם זאת, בנסיבות העניין, נוכח התנצלות הנילון, נוכח העובדה שהטעות נובעת מרשלנות של מזכירתו, נוכח העובדה שמי שפרטיה נחשפו אינה מתלוננת בפנינו, וגם בהתחשב בעובדה שמדובר בפרסום לוועדת האתיקה שדיוניה חסויים - התלונה תיגנז (החלטה מספר את/2017/16).

יחסי עורך דין-לקוח

על הפרק: האם גובה שכר הטרחה הוא עניין אתי?

התלונה: עורך הדין הנילון מייצג את המתלוננת ובני משפחתה בנושא הפקעת אדמות. בהסכם שכר הטרחה עם הנילון נכתב כי שכר הטרחה בתיק הוא 40,000 ₪ ובנוסף 1,500 ₪ עבור כל הופעה בבית המשפט. עבור עריכת הסכמי מכר למגרשים סוכם על גביית 1.5% מסכום המכר. המתלוננת טוענת כי מדובר בשכר טרחה גבוה מהנהוג. המתלוננת התייעצה עם עורכי דין אחרים שהצביעו על שכר בגובה 0.5% מערך המגרש כתעריף מקובל עבור מכירת המגרשים.

הנילון משיב, כי שכר הטרחה הגבוה נובע מכך שמדובר בתיק מורכב. הטיפול המשפטי לשמו נשכר משרדו כלל ליווי עד להשלמת רישום הזכויות, והטיפול הסתיים רק לאחרונה, בחלוף למעלה מ-6 שנים. ועדת האתיקה המחוזית קבעה, כי על פניו פעל הנילון בהתאם להסכם שכר הטרחה וכי מקום טענותיה של המתלוננת הוא בבית משפט. לפיכך גנזה הוועדה המחוזית את התלונה.

ההחלטה: לגנוז את התלונה. גובה שכר הטרחה המושלם לעורך הדין הוא עניין הנתון למשא ומתן בין עורך הדין ללקוחו. ישנם מספר תחומים בהם קיימת מגבלה חוקית על גובה שכר הטרחה שרשאי עורך הדין לגבות, והנושא שבפנינו אינו בין עניינים אלה. טענות הנוגעות לשכר טרחה "מקובל" או "נהוג", אינן מעוררות עניין אתי. משכך, המחלוקת אינה מתאימה להתברר בפני ועדת האתיקה הארצית. אין בכך כדי להביע דעה לעניין הסכסוך הכספי/אזרחי בין הצדדים (החלטה מספר את/289/16).

על הפרק: העברת כספי לקוח לאחר פטירתו

השאלתא: עורך הדין הפונה שואל כיצד עליו לנהוג בכספים שהגיעו לידי מנת לשכת ההוצאה לפועל, כאשר לאחר קבלתם הוא גילה כי הלקוח הלך לעולמו, ויורשיו אינם ידועים לו.

ההחלטה: על הפונה לנקוט בכל האמצעים הסבירים על מנת לאתר את יורשי המנות. ככל שלא יצליח בכך, הוא רשאי להחזיק הכספים בנאמנות אצלו, או לחילופין להעבירם לאפוטרופוס הכללי בליווי הסבר מתאים (החלטה מספר את/283/16).

על הפרק: חובת הנאמנות ללקוח לאחר תום הייצוג

השאלתא: עורכת הדין הפונה ייצגה בעבר לקוחה בתביעה נגד מוסד של המדינה. במהלך שמיעת הראיות נוצר אצל הפונה הרושם, שהתביעה מבוססת על תרמית מצד הלקוחה. הפונה התפטרה בשל כך (באישור בית המשפט) מהייצוג. הלקוחה מיוצגת כיום בתביעה על ידי עורך דין אחר. במקביל מתנהל הליך משפטי בין הפונה ללקוחה, שעניינו שכר טרחתה של הפונה. במסגרת הליך זה קיבלה הפונה מעורך הדין הנוכחי של הלקוחה, מסמך, אשר להבנת הפונה חושף את העובדה שתביעתה של הלקוחה נגד המוסד, אכן מבוססת על טענות שקריות. הפונה שואלת, האם היא רשאית להעביר את המסמך לידי מי שמייצג את המדינה באותה תביעה. הפונה מציינת, כי מטרת הפעולה שהיא מבקשת לעשות ולגביה היא מבקשת חוות דעת, היא למנוע סכנה, שתביעה המבוססת על כזב תתקבל וכספי ציבור ישולמו למי שמבססת את תביעתה לקבלתם, כנטען, על שקרים.

ההחלטה: אין בידי הוועדה לאשר, כי אם תפעל הפונה בדרך שהיא מבקשת ללכת בה, לא יהיה בכך משום הפרה של כללי האתיקה. לדעת הוועדה, אם הפונה תפעל בדרך מושא השאלתא, עלול הדבר לעלות כדי הפרה של חובותיה האתיות (החלטה מספר את/315/16).

עורך דין וחבר למקצוע

על הפרק: האם איום בהגשת תלונה הוא לגיטימי?

השאלתא: החלטה את/22/16, עורך הדין וחבר למקצוע: מתי מותר לעורך דין לשלוח התראה לחבר למקצוע טרם הגשת תלונה לוועדת האתיקה, "אתיקה מקצועית" 62, 2016, קבעה כדלקמן:

"הוועדה סבורה כי דווקא רצוי שעורך דין הסבור שמשנהו עבר על כללי האתיקה יעמיד אותו על כך לפני הגשת התלונה, שמא יביא הדבר להבנות בדבר הימנעות מחזרה על המעשה שהוא אולי בגדר עבירת משמעת; ומכל מקום אין הוועדה יכולה לקבל שהכלל יהיה שאסור לעורך דין להתרות בחבר למקצוע, ומקל וחומר - בחבר למקצוע שהוא גם בעל הדין שכנגד, למרות שהוא סבור שאותו חבר עבר עבירה אתית".

בעקבות החלטה זו נערך דיון בפורום בו חברים ראשי כל ועדות האתיקה בלשכת עורכי הדין. ראשי ועדות האתיקה סברו, כי החלטת ועדת האתיקה הארצית מהווה שינוי המדיניות הקיימת, המטילה איסור גורף על איום בהגשת תלונות. הם הביעו חשש מניצול לרעה של החלטת ועדת האתיקה הארצית, לצורך הפחדה ולחץ, תוך יצירת שיח לא ענייני בין הצדדים.

ההחלטה: הוועדה מאמצת את החלטת פורום ראשי האתיקה כדלקמן: "ככלל, אין לאיים או להתריע בהגשת תלונות למשטרה, ללשכת עורכי הדין, או לרשויות בעלות סמכות חקירה, אך מותר לעורך דין להפנות את הנמען לסעיפי עבירה ופסיקה ולציין בפניו שמעשהו הוא מעשה עבירה" (החלטה מספר את/230/16).

כלל 31: אין צורך בהתראה מוקדמת בטרם הגשת תלונה לוועדת האתיקה

התלונה: המתלונן טוען, כי הנילון עבר על כלל 31 עת הגיש בשם מרשתת תלונה לוועדת האתיקה, מבלי שמילא אחר הוראות כלל 31 והודיע לו על כך מראש.

הנילון משיב כי כלל 31 אינו חל על הגשת תלונה לוועדת האתיקה. ועדת האתיקה המחוזית גנזה את התלונה בהחלטה מנומקת, לפיה אין חובת הודעה מוקדמת לפני פניה לוועדת האתיקה.

ההחלטה: לגנוז את התלונה. אין חובת הודעה מוקדמת לפני פנייה לוועדת האתיקה (החלטה מספר את/292/16).

עורך דין והצד שכנגד

על הפרק: **כלל 25 וכלל 37 - פנייה לצד שכנגד מיוצג במקרה של אורגן**

השאלתא: עורך הדין הפונה מייצג את מרשו, שחקן כדורגל לשעבר, בתביעה לנזקי גוף. התביעה היא עקב פציעה במהלך המשחק ממהמורה בדשא, שנבעה, לפי התביעה, מתחזוקה רשלנית. הנתבעות בתיק הן קבוצת הכדורגל בה שיחק מרשו של הפונה והקבוצה היריבה. הפונה מבקש לקבל פרטים נוספים ממנהלי ומאמני שתי הקבוצות. הקבוצות עדיין לא הודיעו מי עדיהן, ולא ידוע האם יזמינו את המנהלים והמאמנים לעדות. הפונה מבקש לדעת, האם בנסיבות אלו חלה מגבלה אתית מלפנות אל מאמנים או מנהלים אלו, לשוחח עמם או להחתימם על תצהיר?

ההחלטה: הפונה מייצג את התובע בתביעה שהוגשה נגד הקבוצות, שהן בעל הדין שכנגד. כלל 25 לכללי האתיקה אוסר על יצירת קשר ישירות עם צד מיוצג, ובכלל זאת מן הסתם גם גביית תצהיר. בהחלטה את/237/09 **כלל 25 וכלל 37: פנייה לצד שכנגד מיוצג במקרה של אורגן**, "אתיקה מקצועית" 36, 2010, נקבע כי לעיתים כלל 25 עשוי לחול על אורגני ועובדי הצד שכנגד, (ובמקרה דנן על המנהלים / מאמנים). לוועדה אין הפרטים הנדרשים להכריע, האם אכן המקרה דנן עומד בגדר המקרים בהם כלל 25 יחול על המנהלים והמאמנים הספציפיים אליהם מבקש הפונה לפנות. מכל מקום, הועדה סבורה כי בכל מקרה של ספק, ראוי שלא לפנות לגורם פנימי של הקבוצות. לעניין זימונם של המאמנים או המנהלים לעדות, לפי כלל 37 לכללי האתיקה בעניין מגע עם עד של הצד שכנגד - הפונה רשאי לברר מול בא כוח הקבוצות האם בכוונתם לזמן את אותם עדים פוטנציאליים לעדות, או לחילופין, להמתין לראות האם אותם מאמנים ומנהלים מוזמנים לעדות על ידי בא כוח הקבוצות כעדי הגנה. ככל שהתשובה לשאלות אלו היא בשלילה - הפונה רשאי לעתור לבית המשפט לזמנם כעדי תביעה. לחילופין, יכול הפונה לפנות לבא כוח הקבוצות ולבקש אישורם לפנות לעדים הפוטנציאליים בהתאם לכלל 37(ב) (החלטה מספר את/321/16).

ניגוד עניינים

עסקאות תמ"א 38: ייצוג הדיירים כאשר היזם הוא לקוח קבוע של עורך הדין

השאלתא: ועדת האתיקה המחוזית החליטה להעביר את השאלתה בתיק זה להכרעה בוועדה הארצית, כיוון שמדובר בשאלה הנוגעת לכלל עורכי הדין.

מדובר במשרד עורכי דין, אשר התבקש לייצג דיירים בפרויקט לפי תמ"א 38. אותו משרד מייצג גם את היזם, כלקוח קבוע. משרד עורכי הדין הדגיש, כי לא נתן ליזם שירות משפטי בקשר לפרויקט הספציפי שבמסגרתו התבקש אותו משרד לייצג את הדיירים במשא ומתן עם היזם.

על-פי הפנייה, הדיירים בבניין, למעט דיירת אחת שמתנגדת לפרויקט בכללותו, נתנו את הסכמתם לכך שמשרד עורכי הדין ייצג אותם, וזאת לאחר שנחשף בפניהם הקשר שיש בין המשרד לבין היזם.

השאלה היא, אם במקרה שבו יינתן נגד ה"דיירת הסרבנית" צו המורה לה לשתף פעולה עם הפרויקט, לחתום על ההסכם שיגבש משרד עורכי הדין מול היזם ואף לקבל ממשרד עורכי הדין את הליווי המשפטי לפרויקט, עשוי משרד עורכי הדין למצוא עצמו במצב של ניגוד עניינים.

ההחלטה: ועדת האתיקה סבורה כי בנסיבות, כפי שתוארו בבקשה, לא ניתן להכשיר את ייצוגם של הדיירים בידי משרד עורכי הדין, ובכלל זה גם אותם דיירים שנתנו את הסכמתם לייצוג זה (לא כל שכן מי שהתנגדה לכך). הוועדה סבורה כי קיים ניגוד עניינים מובנה בעצם הייצוג של הדיירים מול לקוח קבוע של משרד עורכי הדין. ניגוד עניינים זה נופל לגדר האיסור הקבוע בכלל 14(א) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986 (להלן - "כללי האתיקה"), ועל כן לא ניתן יהיה להכשירו, גם באמצעות קבלת הסכמה של הדיירים בהתאם לכלל 14(ד) לכללי האתיקה, על אחת כמה וכמה כאשר הסכמה זו, כאמור, אינה מלאה (החלטה מספר את/330/16).

פרסומת

על הפרק: פרסום באתר המהווה אינדקס עורכי דין

השאלות: גוף עסקי מנהל אתר אינטרנט המיועד לפרסום של משרדי עורכי-דין. האתר מכיל מידע אודות משרדי עורכי-דין שבחרו לפרסם את עצמם באמצעותו. המידע באתר מסווג לפי תחומי מומחיות, והוא מוצג בפני הגולשים באמצעות "כרטיסיות". כל "כרטיסיה" כוללת פירוט ראשוני ביחס למשרד עורכי הדין (במסגרתו מובא גם מלל שיווקי) והיא מאפשרת קישור לעמוד מידע מפורט יותר, אשר כולל גם הוא מלל שיווקי בנוסף לפירוט של תחומי העיסוק. כמו-כן ניתן, באמצעות האתר, ליצור קשר בדואר אלקטרוני עם משרדי עורכי-הדין המופיעים בו. הקישור אל משרד עורכי הדין לא נעשה על דרך של הפנייה לאתר האינטרנט של אותו משרד, אלא באמצעות האתר, המשמש כגורם מתווך בין הלקוח לבין עורך-הדין.

חבילת הפרסום שמציעים מפעילי האתר כוללת פרסום בכל אחד מן האמצעים הבאים: "ערוץ וידאו משפטי", "כתבות או מאמרים", פרסום פסקי-דין באתר ופרסום של פרופיל המשרד בכרטיסיה ייעודית. מנהל האתר פונה לוועדה. לדבריו, תמחור שירותי הפרסום שהאתר מציע נעשה על פי שלושה מודלים עסקיים חלופיים: תשלום קבוע של דמי מנוי חודשיים; תשלום לפי מספר החשיפות באתר; תשלום על פי מספר "הקלקות" על הקישור לכרטיסיה הייעודית של המנוי.

על פי בדיקת הוועדה, האתר מספק, כבר כעת, שירותי פרסום לעשרות, אם לא מאות משרדים.

החלטה: הפרסום באתר אינדקס עורכי דין, כשלעצמו, אינו אסור ואינו מהווה עבירת משמעת, בכפוף לקיומם של התנאים הבאים:

- א. אין לכלול באתר הפניה למוקד טלפוני המאפשר "קבלת יעוץ והכוונה בבחירת עורכי-דין".
- ב. אין לכלול באתר טופס הפנייה ל"יעוץ אישי".
- ג. אין לכלול באתר מלל שיווקי לגבי עורכי הדין שאינו מתאים לקטגוריות המפורטות בכלל 3 לכללי הפרסומת.
- ד. שטחי הפרסום עבור כלל המשרדים שפרטיהם מופיעים באתר יהיו אחידים, לא תהיה פרסומת באמצעות "פסי פרסומת" אשר אינם במתכונת של כרטיסיה המכילה מידע.
- ה. האתר יגבה שכר טרחה עבור פרסום המודעות בלבד. האתר לא יפעיל כל שירות אחר מעבר לפרסום המודעות, בתשלום או שלא בתשלום (לרבות הפעלה של "מוקד טלפוני", "מוקד יעוץ" וכיוצא בזה).
- ו. האתר יתמקד אך ורק בפרסום פרטים על משרדי עורכי דין ולא יפרסם נותני שירות מסוג אחר כלשהו.
- ז. אין לכלול באתר קטגוריית "עורכי דין מומלצים" (החלטה מספר 296/16).

הערת העורכת: בהחלטה תקדימית זו, מתירה לראשונה ועדת האתיקה פרסום באתרי אינטרנט המהווים אינדקס עורכי דין. יש להבהיר, כי הסייגים המפורטים בהחלטה מתייחסים לאתר המסוים שנבדק, ומעת לעת ייקבעו סייגים נוספים, בהתאם לאתרים שייבדקו.

החלטת הוועדה ניתנה בשים לב לכך, כי בימים אלה מוביל ראש לשכת עורכי הדין, עו"ד אפי נוה, רפורמה בכללי הפרסומת, אשר תגמיש באופן משמעותי את האיסורים החלים בתחום זה על עורכי הדין, בעיקר ביחס לפרסום באמצעים הדיגיטליים והמקוונים אשר לא היו זמינים בעת שהותקנו כללי הפרסומת במתכונתם הקיימת. בין היתר, קובעת הצעת הכללים החדשה כי ניתן יהיה לפרסם באמצעות פסי פרסומת ("Banners"), ניתן יהיה לשלם עבור פרסום של מאמרים מקצועיים, ראיונות וניהול פורומים, ניתן יהיה לאפשר פנייה של לקוחות אל עורך-הדין באמצעות טפסי פנייה מקוונים לצורך קבלת יעוץ משפטי באתר אינטרנט של עורך-דין ועוד.

מפאת חשיבות ההחלטה, אביא בתמצית את הנמקת הוועדה:

כלל 11ב(א) לכללי האתיקה קובע כדלקמן: "עורך דין לא ייתן שירות משפטי ללקוח, שהפנה אליו גוף - שאינו עורך דין, שותפות של עורכי דין או חברת עורכי דין - הפועל למטרת רווח ולמטרה זו מפרסם ברבים מתן שירותים משפטיים."

במקרה שבפנינו, אמנם ההפניה נעשית, על-פני הדברים, באמצעות האתר, אך בהינתן שמפעילי האתר אינם גובים שכר טרחה בעד שירות משפטי שהם מעניקים, לכאורה, ללקוחות, אלא גובים תשלום בעד הפרסום מעורכי-הדין, הרי שאין כאן הפנייה בניגוד להוראות כלל 11ב(א). האתר גם אינו מתיימר להעניק ללקוחות שירות משפטי או לסייע להם ב"מימוש זכויות" (בדומה לארגונים מוכרים), אלא מגדיר עצמו במפורש כ"אינדקס עורכי-דין". לכן, בהקשר של כלל 11ב(א), לא מצאה הוועדה פסול בשימוש באתר כפלטפורמה פרסומית.

באשר לכללי הפרסומת, יש להבחין בין שני מקרים: המקרה הראשון, בו התשלום שמשלם עורך הדין לאתר האינטרנט הוא עבור שירותי פרסום בלבד, ולא עבור פעולה אקטיבית כלשהי שנוקט האתר על מנת לשדל לקוחות לקבל שירותים מעורך-הדין (כגון: "מתן יעוץ אישי והכוונה בבחירת עורך-דין" וכדומה). במקרה כזה, אין משמעות לשיטה שעל-פיה מתמחר האתר את שירותיו, בין אם על פי "מספר הקלקות" או בתשלום חודשי קבוע. מנגד, אם בעד התשלום מצפה עורך-הדין לקבל שירותי שידול (המוסוים כ"יעוץ" או "הכוונה", כאמור), הרי שכאן מדובר בעבירה.

בנוסף, סבורה הוועדה, כי ה'כרטיסיות' שהוקצו לעורכי-הדין במסגרת האתר אינן עונות להגדרה של 'פס פרסומת' אליה מכוונים הכללים. האתר בנוי במתכונת של 'מדריך מסווג', אשר מכיל פרטים לגבי משרדי עורכי-דין, תחומי התמחותם וכיוצא בזה. אין מדובר בפס פרסומת אשר מופיע במסגרת אתר מסחרי אחר, אשר אין לו התמקדות ייחודית בפרסום של עורכי דין. לכן, במקרה זה, אפשר, ברוח הזמנים ולאור התפתחות הטכנולוגיה, להחיל את כלל 3(4) לכללי הפרסומת גם על האתר ולקבוע שמדובר במדריך מסווג לכל דבר ועניין, גם אם הוא אינו בכרך מודפס המחזיק אלפי עמודים.

חברת עורכי דין

■ מותרת הקמת שותפות בין חברות ארנק בבעלות עורכי דין

השאלתא: עורך הדין הפונה מבקש להקים משרד עורכי דין יחד עם עורכי דין נוספים. המבנה העסקי המתוכנן הוא של שותפות בין "חברות ארנק", דהיינו - כל שותף יקים לעצמו חברה שתהיה בשליטתו המלאה, והחברה היא זו שתתקשר עם יתר החברות שהקימו השותפים הנוספים בהסכם שותפות. רווחי השותפות יחולקו בין "חברות הארנק" ועורכי הדין ימשכו את שכרם מחברות אלה.

רשם החברות (והשותפויות) מתנה את רישום השותפות בקבלת אישור של לשכת עורכי הדין, כי המתווה העסקי שתואר לעיל אינו עומד בניגוד להוראות סעיף 59א (ב) לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961 (להלן - "חוק הלשכה") בו נקבע כי "לא יעסוק עורך דין במקצועו כחבר ביותר מחברת עורכי-דין אחת".

ההחלטה: על-פי המידע שהובא לידיעתנו, בכוונת הפונים לייסד שותפות בין חברות עורכי דין, כאשר כל אחת מן החברות השותפות תהיה בבעלות מלאה של עורך דין אחד, שיספק את שירותיו המקצועיים ללקוחות אך ורק במסגרת השותפות. עוד נמסר לנו, כי נכון להיום, החברות הללו רשומות כבעלות מניות בחברת עורכי דין ממנה מבקשים הפונים לפרוש. במצב דברים זה, איננו רואים מניעה מלאה את רישום השותפות במתווה שהוצע, בכפוף לקיומם של התנאים הבאים:

- 1) עורכי הדין יתחייבו (בכתב) לדאוג לכך שהמניות שמחזיקות החברות שבבעלותם בחברת עורכי הדין ממנה הם מבקשים לפרוש תועברנה לצד שלישי, וזאת בתוך תשעים ימים ממועד הגשת הבקשה לרישום השותפות.
- 2) יתקיימו יתר התנאים הקבועים בסעיף 59 לחוק לשכת עורכי הדין, לרבות רישומן של החברות השותפות כחברות ללא הגבלת אחריות (החלטה מספר את/17/24).

■ רשאית להיות בעלת מניות בחברה עסקית

השאלתא: עורך הדין הפונה הוא בעל מניות בחברת עורכי דין. חברת עורכי הדין מבקשת להקים שותפות עם חברות נוספות (לקוחות שלה) לצורך פיתוח של מיזם עסקי. את השותפות מבקשים הצדדים לעגן בחברה רשומה חדשה, בה יהיו חברים, בנוסף לחברת עורכי הדין, תאגידים מסחריים שבשליטת הלקוחות. בעת רישום החברה, התבקשו המייסדים לקבל אישור של לשכת עורכי הדין, לפיו הקמת החברה המשותפת אפשרית, על פי דיני האתיקה המקצועית של עורכי הדין.

ההחלטה: אין שום מניעה כי חברת עורכי דין תשתתף, כבעלת מניות, בחברה שאחריות בעלי המניות בה מוגבלת. תשומת לב המבקשים לכך, כי פעילות החברה במיזם תתנהל בכפוף לחוק לשכת עורכי הדין וכללי האתיקה שהותקנו מכוחו (החלטה מספר את/16/100).

הנחיות והחלטות ועדת הייעוץ לענייני פרסומת

מ"מ יו"ר הוועדה: עו"ד מיכה ביסטריצקי

- אין מניעה שעורך דין יפתח עמוד פייסבוק לייעוץ משפטי ובו יענה על שאלות הגולשים. על עורך הדין לנטר את הפעילות בעמוד בצורה רציפה וקבועה כדי שתשובות שלא ניתנו על ידו, יימחקו על מנת שלא יהוו בסיס להסתמכות על ידי מי משאר הגולשים אשר יקרא אותן. על עורך הדין המפעיל עמוד שכזה לדאוג לכך שכללי ההתנהגות של הגולשים בעמוד זה הינם ברורים וכי כל הגולשים עומדים בהם (החלטה מספר פרסומת 5/16).
- אין מניעה לציין את התואר עורך דין על גבי לוגו משרד הגישור (החלטה מספר פרסומת 6/16).
- יש טעם לפגם בתשלום עבור הופעה בטלוויזיה, באשר יש בכך כדי להטעות את הצופים לחשוב כאילו עורך הדין המופיע מרואיין בשל כישוריו ולא בשל הסכום ששילם. לאור זאת, אסור לעורך דין להופיע בטלוויזיה תמורת תשלום. תשלום לעניין זה אינו רק בכסף בעבור ההופעה, אלא גם בדרכים עקיפות הנהוגות בטלוויזיה המסחרית, כגון תשלום בעבור צילום ההופעה, בעבור דיסק או דיסק און קי שבו מופיעים הראיונות עמו ובכל דרך אחרת (החלטה מספר פרסומת 7/16).
- חל איסור על עורך דין ליתן חסות לכנס (החלטה מספר פרסומת 8/16).
- חל איסור להפיץ כרטיסי ביקור בתיבות הדואר, לא בסביבת העבודה של עורך הדין ולא במקום אחר. הפצה בדרך זו מהווה שידול לפי סעיף 56 לחוק לשכת עורכי הדין (החלטה מספר פרסומת 10/16).
- נוכח העובדה כי עורך הדין אינו שולט על תגובות הגולשים בדף הפייסבוק שלו, אזי ביקורת הגולשים אינה מהווה הפרה של כללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), התשס"א-2001 (החלטה מספר פרסומת 11/16).
- עורך דין המבקש לעשות שימוש בתואר אקדמי שאותו קיבל על ידי מוסד אקדמי שאינו מוכר על ידי המועצה להשכלה גבוהה, בפרסומי משרדו, יוכל לעשות כן אך ורק לאחר שפנה למועצה להשכלה גבוהה בבקשה לשקילות התואר וקיבל תשובה כי התואר בידיו אכן שקול לתואר מקביל אשר התקבל במוסד המוכר על ידי המועצה להשכלה גבוהה. אין בכך כדי לגרוע מהחלטות קודמות שהתקבלו ע"י מוסדות הלשכה וועדותיה (החלטה מספר פרסומת 15/16).
- יצירת תלבושת אחידה עם לוגו המשרד, אותה ילבש צוות המשרד, מהווה הפרה של כללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), התשס"א-2001, ולכן אינה מותרת (החלטה מספר פרסומת 16/16).
- מבחינת כללי האתיקה וכללי הפרסומת החלים על עורך דין, אין מניעה שעורך דין יפרסם באותו מקומון מודעות נפרדות בדבר עיסוקו כעורך דין ובדבר עיסוקו האחר כנוטריון. מאחר שכללי לשכת עורכי הדין (פרסומת) התשס"א-2001, מתירים לעורך הדין לציין את דבר היותו נוטריון, הרי שמקל וחומר שהוא רשאי לפרסם את דבר היותו נוטריון בפרסום נפרד. עם זאת, על עורך הדין להקפיד שלא יהיה ערבוב בין המודעות, ועל כך שיהיה ברור מהמודעה בדבר שירותי הנוטריון שהוא נותן, כי במודעה זו הוא אינו פונה לציבור בכשירותו כעורך דין, והוא אינו מציע שירותים של עורך דין. אין באמור לעיל להביע דעה על המותר והאסור בפרסומות של נוטריון, ואין בו כדי להתיר דברים שאינם מותרים בהתאם לכללי לשכת עורכי הדין (עיסוק אחר) התשס"ג-2003 (החלטה מספר פרסומת 20/16).
- לא ניתן לאפשר למתמחה לרשום ליד שמו "עורך דין מתמחה", כיון שמדובר בהטעה ובפרסומת אסורה שלא הותרה בכלל 3 לכללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), התשס"א-2001. על מנת שלא להטעות, ומאחר שהתואר מתמחה אינו מוסדר בכללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), תשס"א-2001, חל איסור הנפקה של כרטיסי ביקור למתמחה (החלטה מספר פרסומת 23/16).
- הוועדה נשאלה, האם ניתן לפרסם משרד עורכי דין על ידי שימוש בחיפוש ADS (חיפוש בעמודי החיפוש ולא לינק ספציפי) וכן האם ניתן לפרסם באמצעות שירות של "גוגל" המכניס תמונה של משרד עורכי הדין יחד עם מפה?
- בסעיף 3 (ה) לכללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), התשס"א-2001 נקבע במפורש כי "ניתן לעשות שימוש בתמונות ואיורים גרפיים שאינם פוגעים בכבוד המקצוע". מאחר שעורך הדין מבקש לפרסם את משרדו יחד עם תמונה של המשרד ודרכי ההגעה אליו, הוועדה סבורה, כי אין מדובר בפגיעה בכבוד המקצוע משכך אינה רואה כל איסור בפרסום מסוג זה (החלטה מספר 24/16).
- עורך הדין הפונה מבקש לפרסם ברשת הצלחותיו המשפטיות וזאת באמצעות העלאת תמונות עם לקוחות כאשר הפנים מטושטשות. דעת הוועדה בעניין זה, היא כי לא ניתן לפרסם תמונות של לקוחות, בין אם הפנים מטושטשות ובין אם הן גלויות. ראה כלל 3(ה) לכללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), התשס"א-2001, האוסר על פרסום המבוקש ושאינו עורך הבחנה בין פנים גלויות לבין פנים מטושטשות (החלטה מספר 26/16).